
Sistema constitucional espanyol

PID_00258327

Clara Marsan Raventós
Marcel Mateu Vilaseca

Clara Marsan Raventós

Professora de Dret constitucional de la UOC.

Marcel Mateu Vilaseca

Professor de Dret constitucional a la UOC.

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats per la professora: Clara Marsan Raventós (2018)

Primera edició: setembre 2018
© Clara Marsan Raventós, Marcel Mateu Vilaseca
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2018
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Disseny: Manel Andreu
Realització editorial: Oberta UOC Publishing, SL
Dipòsit legal: B-28.335-2018

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars del copyright.

Introducció

Sistema constitucional espanyol és una assignatura que es pot considerar com una base de moltes altres assignatures del grau de Dret i al mateix temps un fonament que sempre hauria de tenir present qualsevol bon jurista. Però, sens dubte, és també una eina útil per a qualsevol que vulgui exercir de «ciutadà responsable», és a dir, de ciutadà conscient dels seus drets i deures en una societat democràtica, que requereix necessàriament una ciutadania que participi políticament i que per tant conegui, ni que sigui mínimament, l'estructura i el funcionament de l'estat del qual cada ciutadà és, ni més ni menys, que cosobirà, juntament amb la resta de la ciutadania.

Sistema constitucional espanyol és una assignatura que dins del Pla d'estudis del grau de Dret té la seva continuació natural en l'assignatura **Dret constitucional**, en què s'estudia l'organització i les funcions dels poders de l'Estat espanyol i els drets fonamentals i les llibertats públiques que hi regeixen.

Aquesta assignatura està pensada com una introducció a alguns dels conceptes bàsics del dret constitucional i que, per tant, pretenen ser útils no només per a l'estudi del sistema constitucional espanyol sinó per a qui es vulgui iniciar en l'anàlisi de qualsevol sistema constitucional contemporani. De la mateixa manera que ha succeït en altres àmbits, els atributs de les constitucions també s'han globalitzat. Podem doncs dir que la major part de països del món tenen una constitució i que, com veurem, hi ha força elements comuns a totes elles, com també veurem els elements que són definitoris de només algunes constitucions. Així doncs, **dediquem tot el primer mòdul a aquest patrimoni conceptual comú (estat, constitució, constitucionalisme, justícia constitucional)**, procurant no descuidar-ne l'evolució històrica per tal de comprendre'n millor l'abast actual. En canvi, en el segon mòdul s'aborda més específicament l'ordenament jurídic d'un sistema constitucional concret, l'espanyol. Finalment, seguint amb altres conceptes bàsics i comuns del dret constitucional, en la primera part del tercer mòdul s'estudien les quatre grans decisions que ha de prendre qualsevol constituent, les opcions fonamentals d'una constitució (sobre la forma d'estat, forma de govern, forma d'organització territorial i el model de justícia constitucional), i en la segona part d'aquest tercer i últim mòdul s'analitza quines han estat les opcions triades pel constituent espanyol del 1978: l'estat social i democràtic de dret, el sistema parlamentari en la seva variant monàrquica, l'estat autonòmic i un tipus de justícia constitucional concentrada que té el Tribunal Constitucional com a garantia de la supremacia normativa de la Constitució.

Aquests conceptes bàsics del dret constitucional s'exposen de manera sintètica, com un punt de partida des d'on identificar els temes d'interès per anar més enllà i aprofundir en l'estudi de les moltes i importants matèries prò-

pies del dret constitucional. Per això, és molt recomanable llegir les lectures recomanades i complementàries que s'aniran proposant i consultar algun dels diversos manuals que expliquen aquesta matèria. També és molt aconsellable, per a aprofundir i actualitzar el que aquí s'exposa, la consulta dels webs espanyols i internacionals que se citen en els mòduls.

Per acabar, també volem remarcar que **en aquests materials hem fet un ús especial de les negretes que consisteix a destacar la idea o idees principals de cada paràgraf, però de tal manera que llegint només la negreta es construeix una frase amb sentit**, que resumeix allò que considerem més important del paràgraf. És un recurs pedagògic que **esperem que sigui útil**, no només per captar l'atenció inicialment sobre el que considerem més important sinó també **per a ajudar a estudiar** a l'hora de fer l'última repassada. Pretenem que pugui servir de guia a l'hora de fer resums, que doni seguretat d'allò que realment és més important i a més faci més còmode la tasca de repassar.

Objectius

En cadascun dels tres mòduls didàctics que integren l'assignatura s'enumeren els objectius que es volen assolir i que són els que l'estudiant hauria de complir per a adquirir una preparació satisfactòria de l'assignatura. Tot i així, a continuació s'avancen els objectius més significatius i generals:

1. Comprendre el concepte i l'evolució de l'estat com a forma d'organització política de l'edat moderna i contemporània.
2. Aproximar-se als elements constitutius de l'estat: ordenament jurídic, poder sobirà, poble, territori.
3. Analitzar l'origen i evolució del constitucionalisme, des de les revolucions liberals fins als nostres dies.
4. Entendre el concepte i els tipus de constitució, i les seves funcions.
5. Determinar com s'elaboren i es reformen les constitucions, en què consisteix la superioritat normativa dels textos constitucionals, els mecanismes de garantia d'aquesta jerarquia suprema, i els criteris d'interpretació de l'ordenament jurídic d'acord amb la constitució.
6. Saber quines són les principals característiques dels tipus de normes que formen l'ordenament jurídic espanyol, en desenvolupament del text constitucional del 1978.
7. Conèixer les quatre grans decisions que ha de prendre qualsevol constituent (sobre la forma d'estat, forma de govern, forma d'organització territorial i el model de justícia constitucional) i estudiar les opcions triades pel constituent espanyol del 1978 (estat social i democràtic de dret, sistema parlamentari en la seva variant monàrquica, l'estat autonòmic i un tribunal constitucional com a garantia de la supremacia normativa de la Constitució).

Continguts

Mòdul didàctic 1

L'estat, la constitució i el constitucionalisme

Clara Marsan Raventós i Marcel Mateu Vilaseca

1. El sistema polític en una societat
2. Concepte i evolució de l'estat
3. Origen i evolució del constitucionalisme
4. La constitució i la justícia constitucional

Mòdul didàctic 2

La Constitució espanyola i les altres fonts del dret

Clara Marsan Raventós i Marcel Mateu Vilaseca

1. L'ordenament jurídic i el sistema de fonts
2. La Constitució com a norma jurídica suprema
3. La llei, les normes governamentals amb rang de llei i el reglament parlamentari
4. Les normes amb rang de reglament
5. Els tractats internacionals i el dret comunitari
6. L'estatut d'autonomia i l'ordenament jurídic autonòmic

Mòdul didàctic 3

Les decisions fonamentals del constituent

Clara Marsan Raventós i Marcel Mateu Vilaseca

1. Les opcions bàsiques d'una constitució
2. Les opcions bàsiques de la Constitució espanyola

Bibliografia

Per a aprofundir en l'estudi de les matèries incloses en cada mòdul és molt recomanable consultar els textos que hi figuren com a lectures recomanades o complementàries i els webs citats. Com a bibliografia general, qualsevol de les obres següents pot ser molt útil:

Agudo Zamora, M. (2017). *Manual de Derecho constitucional*. Madrid: Tecnos.

Álvarez Conde, F. (2017). *Curso de Derecho Constitucional* (vols. I i II). Madrid: Tecnos.

Álvarez Vélez, M. I. (coord.) (2016). *Lecciones de Derecho constitucional*. València: Tirant lo Blanch.

Aparicio Pérez, M. A. (dir.) (1996). *Temas de Dret Constitucional* (2a. ed.). Barcelona: Universitat de Barcelona (edició en castellà, 1998).

Aparicio Pérez, M. A.; Barceló, M. (coords.) (2016). *Manual de derecho constitucional*. Barcelona: Atelier.

Aragón Reyes, M.; Aguado Renedo, C. (2011). *Constitución, Estado constitucional y fuentes del derecho. Temas básicos de derecho constitucional (Tomo I)*. Madrid: Civitas.

Balaguer Callejón, F. (coord.) (2016). *Manual de Derecho constitucional*. Madrid: Tecnos.

Balaguer Callejón, F. (coord.) (2017). *Introducción al Derecho constitucional*. Madrid: Tecnos.

Balaguer Callejón, M. L. (2017). *Lecciones de Derecho constitucional*. Madrid: Tecnos.

Bilbao Ubillos, J. M.; Rey Martínez, F.; Vidal Zapatero, J. M. (2014). *Lecciones de Derecho constitucional*. Madrid: Lex nova.

Casas Baamonde, M. E.; Rodríguez-Piñero y Bravo-Ferrer, M. (dirs.) (2009). *Comentarios a la Constitución Española. XXX aniversario*. Madrid: Fundación Wolters Kluwer.

Castellà, J. M. (ed.) (2016). *Derecho constitucional básico*. Barcelona: Huygens.

Cerrillo, A.; Mateu, M.; Pérez Francesch, J. Ll. (2011). *Dret públic*. Barcelona: UOC.

Esteban, J. de; González Trevijano, P. J. (1994). *Curso de derecho constitucional español*. Madrid: Universidad Complutense.

Esteban, J. de (2004). *Tratado de derecho constitucional*. Madrid: Universidad Complutense.

Fernández Segado, F. (1992). *El sistema constitucional español*. Madrid: Dykinson.

Fossas i Espadaler, E.; Pérez Francesch, J. Ll. (2001). *Lliçons de Dret Constitucional*. Barcelona: Pòrtic.

Gómez Fernández, I. (coord.) (2012). *Esquemas de derecho constitucional*. València: Tirant lo Blanch.

Gómez Sánchez, Y. (2003). *Introducción al régimen constitucional español*. Madrid: Editorial Sanz y Torres.

Larrazábal Basáñez, S. (2008). *Curso de derecho constitucional. Vol. I: Historia constitucional. Sistema de fuentes. Derechos y deberes fundamentales*. Bilbao: Universidad de Deusto.

López Garrido, D. (2018). *Lecciones de Derecho constitucional de España y de la Unión Europea*. València: Tirant lo Blanch.

Diego López Garrido, D. i altres (2017). *Derecho constitucional comparado*. València: Tirant lo Blanch.

López Guerra, L.; Espin, E.; García Morillo J.; Pérez Tremps, P.; Satrustegui, M. (2016). *Derecho constitucional* (2 vol.), València: Tirant lo Blanch.

López Guerra, L. (1994). *Introducción al Derecho constitucional*. València: Tirant lo Blanch.

Merino Merchán, J. F.; Pérez Ugena, M.; Vera Santos, J. M. (1997). *Lecciones de Derecho Constitucional*. Madrid: Tecnos.

Mateu, M.; Pérez Francesch, J. Ll. (2014). *Dret Públic de Catalunya*. Barcelona: UOC.

Molas, I. (2008). *Derecho constitucional*. Madrid: Tecnos.

Pérez Royo, J. (2016). *Curso de Derecho Constitucional*. Madrid: Marcial Pons.

Rodríguez Zapata, J. (2016). *Teoría y práctica del Derecho Constitucional*. Madrid: Tecnos.

Ruíz Robledo, A. (2018). *Compendio de Derecho Constitucional Español*. València: Tirant lo Blanch.

Sánchez Agesta, L. (1993). *El sistema político de la Constitución española de 1978*. Madrid: Editora Nacional.

Santaolalla López, F. (2010). *Derecho constitucional*. Madrid: Dykinson.

Torres del Moral, A. (2010). *Principios de Derecho Constitucional español* (2 vol.). Madrid: Universidad Complutense.

Torres del Moral, A. (2016). *Prácticas y esquemas de Teoría del Estado Constitucional*. Madrid: Editorial Universitas.

Viver Pi-Sunyer, C. (1992). *Ordenament constitucional. Constitució*. Barcelona: Vicens Vives.

Zárate Conde, A. (2018). *Derecho Constitucional. Obra adaptada al Temario de oposición para el acceso a la Carrera Judicial y Fiscal*. Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces.

